

УДК 378.18

ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТІ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Лісовець О.В.

У статті проаналізовано результати дослідження громадської активності студентської молоді. Вивчені питання ставлення студентів до громадської діяльності та участі в ній, місця студентського самоврядування в житті студентства, пріоритетів та прагнень сучасної студентської молоді.

Ключові слова: студенти, громадська активність, самоврядування.

В статье проанализированы результаты исследования общественной активности студенческой молодежи. Изучены вопросы отношения студентов к общественной деятельности и участия в ней, места студенческого самоуправления в жизни студенчества, приоритетов и устремлений современной студенческой молодежи.

Ключевые слова: студенты, общественная деятельность, самоуправление.

The article sets forth analysis of research results on student public activities. Student attitudes towards public activities and participation in them, the role of self-government in student life, priorities and aspirations of modern students are investigated.

Key words: students, public activities, self-government.

Становлення і розвиток громадянського суспільства передбачає формування у підростаючого покоління громадської активності, залучення дітей та молоді до суспільно значущої діяльності, розвиток у них якостей справжнього громадянина своєї держави. Особливо важливо сформувати активну громадську позицію у студентській молоді. Адже саме в студентські роки формується досвід і навички співіснування особи в межах громадянського суспільства. Набутий досвід буде в подальшому впливати на життєву позицію людини та її світогляд. Як засвідчує світовий досвід, здатність і бажання усвідомлювати, артикулювати та відстоювати свої індивідуальні інтереси й інтереси своєї громади з'являється саме в студентські роки. Саме тому студентство як суспільний прошарок є найбільш мобільною групою, від якої завжди залежала доля суспільних трансформацій. Досліджуючи рівень громадської активності сучасної студентської молоді, важливо опиратися на праці науковців, у яких розглядаються психологічні механізми, умови та шляхи формування громадської активності (К.Абульханова-Славська, Г.Андрєєва, А.Гусєва, О.Леонтьєв, Б.Ломов, В.Мухіна, Р.Немов, Л.Рувинський, Д.Фельдштейн та ін.); складові, характеристики, форми прояву громадянської активності (А.Брушлінський, В.Радул, Л.Семенюк, О.Плига, В.Сухомлинський).

Метою даної статті є характеристика та аналіз результатів дослідження громадської активності

студентської молоді міста Ніжин Чернігівської області, проведеного наприкінці 2011 року.

Як свідчать результати останніх соціологічних досліджень, більшість студентів не беруть активної участі у діяльності різних студентських об'єднань: органів студентського самоврядування, об'єднань за інтересами, громадських організацій тощо. У студентів усе більш актуальними стають не суспільні, а особистісні орієнтири. Наукові дослідження показують, що в сучасних студентів поняття "громадська діяльність" тільки формується, що студенти, вирішуючи певні питання або виконуючи доручення, покладаються насамперед на інтуїтивне бачення проблеми [2, с. 302]. За даними соціологічного дослідження "Становище студентської молоді України", близько 77,5% студентської молоді взагалі нічого не знають про громадські організації або дізнаються про їх діяльність із засобів масової інформації. Лише 4,9% студентів є членами громадської організації і беруть активну участь у її діяльності, 2,5% є членами громадських організацій і беруть участь в окремих заходах. Так само низький відсоток залучення студентської молоді до діяльності молодіжних організацій. Тільки 13,5% студентів є членами молодіжних організацій, натомість тих, хто нічого не знає про такі або дізнається про них із засобів масової інформації, 65,5% [4].

Виходячи з таких загальноукраїнських тенденцій, ми поставили за мету з'ясувати рівень громадської

активності студентської молоді міста Ніжин Чернігівської області. У листопаді-грудні 2011 року студентами та викладачами факультету психології та соціальної роботи НДУ імені Миколи Гоголя спільно з сектором у справах сім'ї та молоді Ніжинської міської ради було проведено комплексне дослідження з вивчення проблем життя студентської молоді міста Ніжина. У тому числі з'ясувались і питання ставлення студентів до громадської діяльності та участі в ній. Вибірку склали студенти вищих навчальних закладів міста, а саме: Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, Ніжинського агротехнічного інституту, Ніжинського міського училища культури і мистецтв імені Марії Заньковецької та Ніжинського медичного коледжу. Загальна кількість опитаних під час дослідження становить 688 осіб (210 – чоловічої та 478 – жіночої статі). Окрім статі, при формуванні вибірки були дотримані співвідношення часток респондентів кожного навчального закладу у загальній кількості студентів міста Ніжина. Саме тому в дослідженні взяло участь 382 студенти НДУ імені Миколи Гоголя, 176 студентів Ніжинського агротехнічного інституту, 72 студенти Ніжинського медичного коледжу та 58 студентів Ніжинського училища культури і мистецтв імені Марії Заньковецької. До вибірки респондентів даного дослідження увійшли студенти усіх курсів навчання, що дало змогу прослідкувати певну вікову динаміку ставлення молоді до тих чи інших питань.

Розробляючи питання анкети щодо прояву громадської активності студентами, ми **орієнтувались на сутність поняття "громадська активність", яке визначається науковцями як діяльнісне ставлення людини до життя суспільства, в якому вона виступає як ініціативний носій і провідник норм, принципів та ідеалів або суспільства в цілому, або певного класу, соціальної групи. Громадська активність проявляється в суспільно корисній діяльності, в участі в громадських рухах, у зміні існуючих та створенні нових форм соціального життя [3]. Як якість особистості громадська активність виявляється у її здатності впливати на життя мікросоціуму, задовольняти власні потреби та інтереси, реалізовувати інтереси й цілі колективів і об'єднань, до яких вона належить, вирішувати важливі для них завдання, прагнучи діяти на користь суспільства, поважати і реалізовувати відповідно до морально-етичних принципів та вікових можливостей свої права та обов'язки [5, с. 2].**

Дослідження рівня участі студентської молоді у громадському житті навчального закладу та міста засвідчило, що 76,8% респондентів взагалі не виявляють активності у громадській роботі, з яких 19,8% це не цікаво, а 57% не вистачає часу. З 23,2% респондентів, залучених до громадської роботи, лише близько 2% беруть участь у реалізації громадських ініціатив на рівні міста, тоді як інші 21,2% виконують громадські доручення у навчальному закладі (факультеті, групі). Спектр цих доручень відображений на рис. 1:

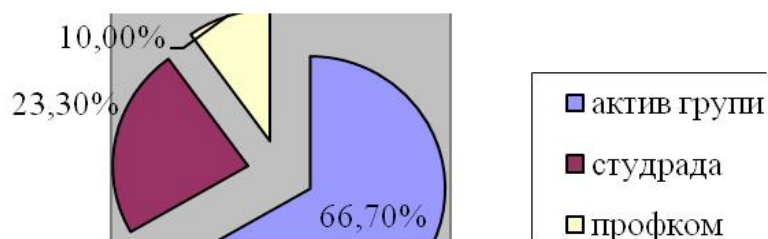


Рис. 1. Спектр громадських доручень студентів у навчальному закладі

При цьому активність дівчат у цьому аспекті утричі більша за активність хлопців, а тенденція до збільшення активності прослідковується з кожним наступним курсом, окрім 5 курсу, на якому рівень

громадської активності суттєво спадає. Відсоток залучених до громадської діяльності респондентів по окремим навчальним закладам відображено на рис. 2:

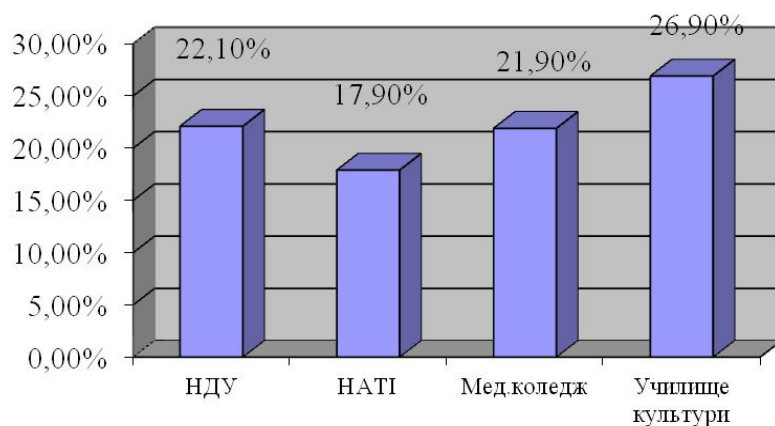


Рис. 2. Рівень залучення студентів до громадської діяльності

Відповіді респондентів на питання "Що особисто для вас означає громадська діяльність?" дозволили

виявити ціннісні орієнтації громадсько активної студентської молоді (рис. 3):



Рис. 3. Ціннісні орієнтації громадсько активної студентської молоді

Одним з найбільш показових аспектів громадської активності молоді є діяльність у навчальному закладі органів студентського самоврядування. 85,2% респондентів відповіли, що знають про діяльність органів студентського самоврядування у своєму навчальному закладі, оцінивши їх діяльність в середньому на 2,8 бали за 5-бальною шкалою. При цьому оцінка по закладам коливається від 2,4 – в медичному коледжі до 3,1 – в училищі культури. Найменш обізнаними

про діяльність органів студентського самоврядування виявилися студенти медичного коледжу (74% знають про діяльність); далі розташувались: училище культури (83,1%), НДУ імені Миколи Гоголя (86,1%), НАТІ (89,1%).

На питання “Чи потрібна, на твою думку, у навчальних закладах діяльність органів студентського самоврядування?” респонденти дали такі відповіді (рис. 4):



Рис. 4. Ставлення студентів щодо необхідності самоврядування

Показовою є оцінка респондентами ступені своєї участі у діяльності органів студентського самоврядування (рис. 5):

Оцінюючи важливість і значення органів студентського самоврядування для студентів, респонденти розподілили свої пріоритети наступним чином (рис. 6):

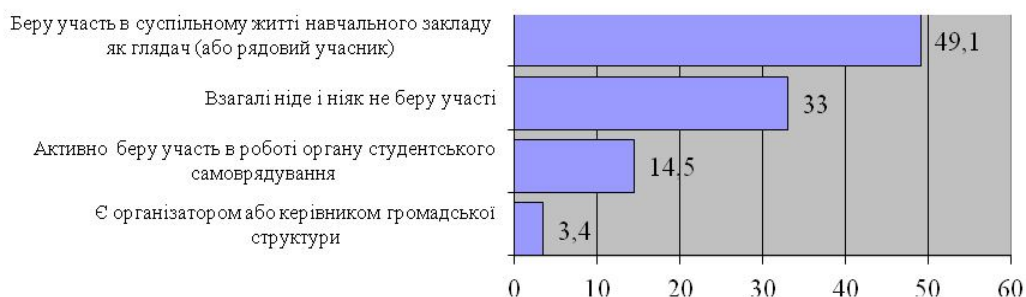


Рис. 5. Оцінка участі студентів у самоврядуванні

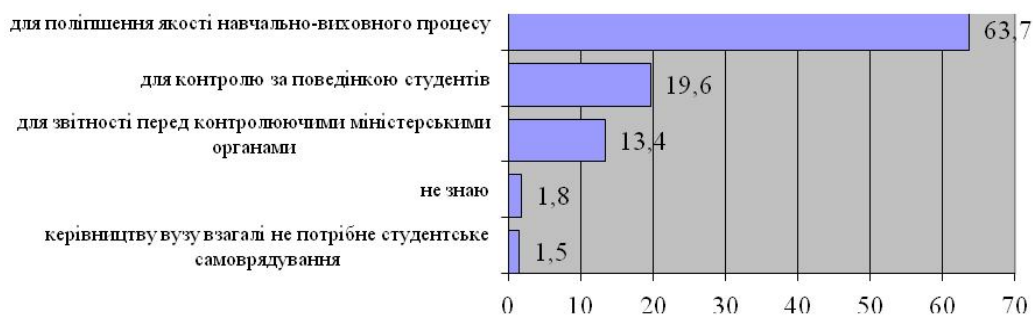


Рис. 6. Оцінка значення самоврядування для студентів

Цікаво, що дівчата віддали пріоритет варіанту “для об’єднання студентів вишу в єдину спільноту”, тоді як хлопці – варіанту “для участі в управлінні вишом і вдосконаленні навчального процесу”.

Відповіді на питання “Навіщо, на твою думку, потрібне студентське самоврядування керівництву вузу?” розподілилися наступним чином (рис. 7).

Такі результати свідчать про правильне усвідомлення та розуміння більшістю студентів ролі та значення органів студентського самоврядування у навчальному закладі.

Водночас достатньо великий відсоток респондентів сумнівається у самостійності та реальності впливу органів студентського самоврядування на повсякденне життя студентів у виші. Зокрема, 26,1% вважають, що такого впливу органи студентського самоврядування не мають, а ще 21,9% – що такий вплив можливий лише з дозволу адміністрації навчального закладу. Лише половина респондентів (52%) вважає, що такий вплив може бути реальним за умови підтримки студентства та наявності необхідних ресурсів.



Рис. 7. Оцінка значення студентського самоврядування для керівництва

Інформативними є результати дослідження щодо обізнаності респондентів про інституції для молоді, які діють у навчальному закладі чи Ніжині. Зокрема, поінформованість студентів про об’єднання, які діють у їхньому навчальному закладі, є такою:

нічого не відомо про діяльність (% студентів):

59,52% – осередків громадських студентських організацій у навчальному закладі,

33,23% – студентської профспілки навчального закладу,

28,14% – студентських клубів, гуртків та об’єднань за інтересами у навчальному закладі,

21,94% – органів студентського самоврядування.

бажають стати учасником чи активістом (% студентів):

5,5% – студентських клубів, гуртків та об’єднань за інтересами у навчальному закладі,

3,8% – студентської профспілки навчального закладу,

3,3% – органів студентського самоврядування,

2,7% – осередків громадських студентських організацій у навчальному закладі.

Показовими є результати щодо поінформованості студентів окремих навчальних закладів (на рис. 8 відображено відсоток респондентів, які не знають про діяльність вказаних інституцій):

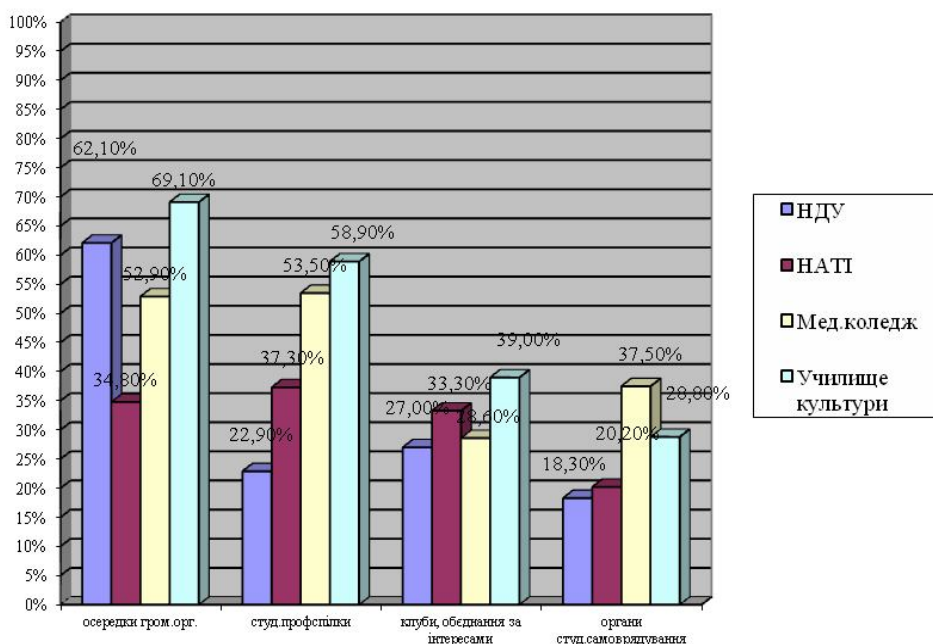


Рис. 8. Поінформованість студентів про студентські об’єднання

На рівні міста Ніжина нічого не відомо про діяльність (% студентів):

74,7% – Молодіжного парламенту Ніжина,

48,6% – молодіжних громадських організацій,

46,8% – Центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді,

45,5% – гуртків чи об'єднань за інтересами;

є учасником чи активно допомагають у діяльності (% студентів):

7,1% – гуртків чи об'єднань за інтересами,

4,5% – молодіжних громадських організацій,

2,9% – Центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді,

2,2% – Молодіжного парламенту Ніжина;

бажають стати учасником чи активістом (% студентів):

6,1% – гуртків чи об'єднань за інтересами,

3,2% – Центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді,

3,1% – молодіжних громадських організацій,

2,4% – Молодіжного парламенту Ніжина.

Перспективи активізації участі студентів у громадському житті міста окреслюються з виявленням пріоритетів, спрямованості, потреб сучасної молоді. За результатами дослідження було з'ясовано, що респонденти, відповідаючи на питання: "Які молодіжні заклади, окрім існуючих, мають бути в м.Ніжині?", зробили свій вибір наступним чином (причому вибір як дівчат так і хлопців виявився майже однаковим) (рис. 9).

Вибір респондентів різних навчальних закладів майже збігається. Суттєво відрізняються лише відповіді студентів медичного коледжу, які на перше місце поставили необхідність збільшення кількості закладів для задоволення інтересів молоді (44,4 %).

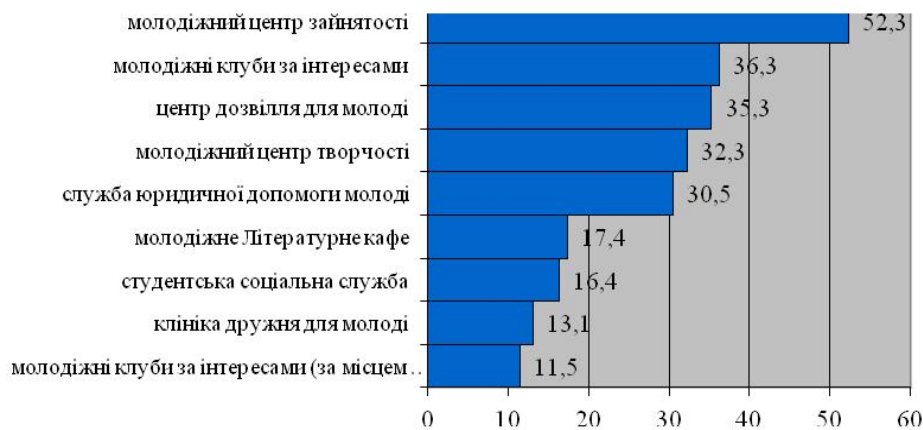


Рис. 9. Потреби студентів у закладах для молоді

Такі результати свідчать, що студентську молодь в першу чергу турбують питання майбутнього працевлаштування, можливості залишитися після навчання без роботи. Не вистачає в місті й інфраструктури закладів та установ для задоволення творчих інтересів, культурних потреб молоді.

У цілому слід констатувати схильність студентської молоді до індивідуальних і нерегулярних форм громадської участі, що ускладнює зростання організованої громадської активності. Це пов'язано як із

слабкою мотивацією студентів, так і з не достатньою поінформованістю про інституалізовані варіанти соціальної активності (наприклад, про громадські організації). Результати дослідження підтверджують в цілому загальноукраїнські тенденції щодо необхідності активізації процесу залучення молоді до громадської діяльності, об'єднання зусиль органів державної влади, місцевого самоврядування, адміністрації навчальних закладів, громадських організацій у цьому напрямку.

Література

1. Гусєва А. В. Психологічні чинники готовності особистості до громадської активності : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.01 / Гусєва А. В. – Одеса, 2009. – 20 с.
2. Мамаєва О. А. Роль та значення громадської діяльності у формуванні особистості майбутнього вчителя / О. А. Мамаєва // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі. – 2009. – № 3. – С. 302–305.
3. Словарь по етике / под ред. И. С. Кона. – 4-е изд. – М. : Политиздат, 1981. – 430 с.
4. Студентська молодь України: сучасний вимір: щорічна державна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2008 року). – К., 2009.
5. Шамич О. М. Формування громадської активності молодших підлітків у дитячих спортивних об'єднаннях за місцем проживання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07 / Шамич О. М. – Київ, 2011. – 20 с.